

VẬN DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀO GIẢNG DẠY VÀ HỌC TẬP CÁC MÔN KHOA HỌC MÁC-LÊNIN VÀ TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

TS. Nguyễn Đức Đạt

Ngày nay việc sử dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy đã trở nên phổ biến trên thế giới. Trong lĩnh vực giáo dục, công nghệ thông tin mang lại nhiều lợi ích cho người học và người dạy. Tuy nhiên, việc sử dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy phải được tiến hành một cách đồng bộ giữa nhà trường, bộ môn và người thầy giáo.

Ở đây chúng tôi chỉ bàn đến **công việc của người thầy giáo.**

Khi sử dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy người thầy giáo phải kết hợp các khâu sau đây:

1. Sử dụng phần mềm Powerpoint trên lớp giảng.
2. Soạn và cung cấp “Bài đọc” cho sinh viên đọc trước khi lên lớp, theo dõi và ghi chép khi nghe giảng.
3. Hướng dẫn SV tự nghiên cứu, làm bài tập, làm tiểu luận.
4. Tổ chức thảo luận, tham quan theo yêu cầu của môn học.
5. Tổ chức thi, kiểm tra bằng hình thức trắc nghiệm trên giấy hoặc trên máy vi tính.

Theo một nghiên cứu trên của thế giới thì kiến thức lưu lại trong người học được đo lường như sau :

- 10% qua đọc.
- 20% qua nghe.
- 30% qua nhìn thấy.
- 50% qua nghe + thấy.
- 70% qua thảo luận.

Như vậy, rõ ràng chúng ta cần thiết phải áp dụng phương pháp dạy và học bằng công nghệ thông tin cho các môn khoa học Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh.

I) SỬ DỤNG PHẦN MỀM POWER-POINT TRONG GIẢNG DẠY.

1. Vai trò của Powerpoint trong giảng dạy

Theo kinh nghiệm của các trường đại học tiên tiến trên thế giới đã nhiều năm sử dụng, phần mềm Powerpoint có các ưu điểm như sau:

- * Chuẩn bị bài giảng rõ ràng, hấp dẫn do có kết hợp với hình ảnh, âm thanh, màu sắc ... và sử dụng cả phim ảnh để minh họa.
- * Kích thích tư duy và sự theo dõi của sinh viên
- * Sinh viên tiếp thu kiến thức tốt hơn.
- * Có thì giờ và điều kiện để sinh viên thảo luận.
- * Tiết kiệm thời gian trên lớp.
- * Phong cách làm việc hiện đại.
- * Có tài liệu để theo dõi khi nghe giảng.

Nói tóm lại, sử dụng phần mềm Powerpoint trong giảng dạy sẽ nâng cao chất lượng của việc dạy và học, tăng cường các hoạt động của lớp học.

2.Cách sử dụng Powerpoint trong giảng dạy có hiệu quả

Trước tiên người thầy giáo phải tự thiết kế các slide Powerpoint bài giảng cho riêng mình. Các bài giảng có sẵn chỉ để học hỏi, tham khảo và sử dụng lúc đầu mà thôi.

Phần mềm Powerpoint thiết kế cho bài giảng luôn được sửa chữa bổ sung trong quá trình giảng dạy cho hoàn thiện.

a) Bước vào bài giảng cần thiết kế một số slide “quảng cáo”, giới thiệu môn học. Ví dụ: môn Tư tưởng Hồ Chí Minh. Các slide đầu tiên là tên môn học, ảnh của Bác Hồ, quan hệ giữa môn Tư tưởng Hồ Chí Minh với các môn khoa học Mác-Lênin và Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam v.v.

b) Mô hình hóa tất cả các qui luật, phạm trù trừu tượng và làm các bảng biểu nếu có thể.

c) Đầu mỗi chương cần có một slide giới thiệu nội dung của chương đó (dàn bài) để dẫn dắt tư duy cho sinh viên.

d) Hạn chế số lượng chữ trong từng slide, khoảng 7 từ một dòng, không quá 30 từ một slide.

e) Cỡ chữ 24 trở lên, tránh viết hoa hết các chữ. Chỉ nên dùng màu sắc hợp lý, không nên lạm dụng màu và gạch dưới nhiều làm người ngồi xa khó đọc.

f) Không nên đưa quá nhiều thông tin, quá nhiều đoạn văn trong

giáo trình lên màn hình. Không được thay việc “đọc chép” bằng “nhìn chép”.

g) Không để quá nhiều khoảng trống trong một slide, nhưng cũng không nên trình bày dài dòng, trong một slide chỉ thấy toàn chữ.

i) Quan sát hướng sinh viên để hướng họ vào việc theo dõi màn hình + theo dõi bài đọc + nghe giảng và ghi chép.

k) Xen lẫn các slide video để minh họa, đặc biệt là môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam và môn Tư tưởng Hồ Chí Minh.

II) SOẠN VÀ CUNG CẤP BÀI ĐỌC CHO SV

(Sinh viên dùng Bài đọc để đọc trước khi lên lớp, theo dõi và ghi chép khi nghe giảng).

Yêu cầu của một “Bài đọc”.

1. Bài đọc không quá dài như một tập bài giảng, cũng không phải là một giáo trình rút ngắn mà gần giống như một “Đề cương bài giảng” trong đó thể hiện đầy đủ các chương mục, các định nghĩa, các qui luật, các trích dẫn kinh điển nhằm giúp cho SV khỏi phải chép tại lớp, mà chỉ tập trung nghe, ghi lời giảng của thầy và vẽ các biểu bảng minh họa hay tổng kết. Tuy nhiên, nếu có các biểu bảng phức tạp thì cũng in sẵn cho sinh viên.

2. Phải dành chỗ cho SV ghi chép lời giảng của thầy tương ứng với chương mục, ý tứ trong bài đọc.

Ví dụ:

CHƯƠNG I	
TRIẾT HỌC VÀ VAI TRÒ CỦA NÓ TRONG ĐỜI SỐNG XÃ HỘI	
Triết học là gì?	
1. Triết học và đối tượng của Triết học.	
a. <u>Khái niệm Triết học:</u>	
- Trung Quốc:	
- Ấn Độ: DARSHANA	
- Hy Lạp: PHILOSOPHIA.	
<i>* Triết học là hệ thống tri thức lý luận chung nhất của con người về thế giới, về vị trí, vai trò của con người trong thế giới ấy.</i>	
b. <u>Đối tượng của Triết học:</u>	
- Thay đổi theo lịch sử....	
PHẦN GHI CHÉP CỦA SINH VIÊN	

III. HƯỚNG DẪN SV NGHIÊN CỨU VÀ LÀM BÀI TẬP, LÀM TIỂU LUẬN.

Có một số môn học từ năm thứ nhất nên SV chưa biết cách tự học, tự nghiên cứu sao cho có hiệu quả nhất. Vì vậy cần phải có sự hướng dẫn của thầy giáo.

Trong các môn khoa học Mác-Lênin thì Triết học, KTCT có hàm lượng tư duy trừu tượng cao nên cần thiết phải có sự hướng dẫn cho SV nghiên cứu.

IV. TỔ CHỨC THẢO LUẬN NHÓM VÀ SEMINAR Ở LỚP.

Thảo luận nhóm là một khâu quan trọng. Theo qui định của Bộ GD&ĐT thì số giờ thảo luận chiếm 50% tổng số giờ giảng. Vì vậy phải có những biện pháp tích cực nhằm đem lại hiệu quả cao nhất.

1. Trong giờ giảng, khi sử dụng phần mềm Powerpoint và Bài đọc phát cho SV, giảng viên mới có thể dành ra 50% thời gian dùng cho thảo luận.

2. Soạn câu hỏi thảo luận phải phù hợp với phương pháp thi, kiểm tra và phải kích thích sự tìm hiểu, học tập của sinh viên. Trong trường hợp thi trắc nghiệm thì nên soạn các câu hỏi sát với thi trắc nghiệm khách quan.

3. Các đề tài seminar nên chọn các chuyên đề chính trong chương trình nhưng có ý nghĩa thực tiễn cao và có tính thời sự.

4. Có biên bản theo dõi các buổi thảo luận nhóm, và có điểm thưởng cho những SV trình bày chuyên đề có chất lượng cao.

5. Trường hợp thi “đề mở” thì cần hướng dẫn SV tìm tài liệu, cách đọc tài liệu và vận dụng lý luận vào thực tiễn.

V. TỔ CHỨC THI, KIỂM TRA.

Nếu chúng ta sử dụng phần mềm Powerpoint trong giảng dạy các môn khoa học Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh thì đồng thời cũng nên sử dụng các loại hình thi trắc nghiệm trên giấy hoặc trên máy tính vào việc kiểm tra, thi các môn học đó.

1. Giới thiệu các loại hình thi trắc nghiệm

Thi trắc nghiệm là một cách để đo lường năng lực hiểu biết của SV các kỳ kiểm tra/ thi, nhằm đánh giá kết quả học tập, giảng dạy đối với một học phần của môn học, toàn bộ môn học, hoặc đối với cả một cấp học.

Có thể phân chia các phương pháp trắc nghiệm thành 3 loại.

1. Loại quan sát: Giúp xác định những thái độ, những phản ứng vô ý thức, những kỹ năng thực hành và một số kỹ năng về nhận thức, chẳng hạn cách giải quyết vấn đề trong một tình huống đang được nghiên cứu. (Dùng khi đưa SV đi tham quan, thực tế).

2. Loại vấn đáp: Có tác dụng tốt khi nêu các câu hỏi phát sinh trong một tình huống cần kiểm tra. Trắc nghiệm vấn đáp dùng trong tương tác giữa người chấm và người học khá quan trọng, chẳng hạn cần xác định thái độ phản ứng khi phỏng vấn. (Dùng để thi, kiểm tra học viên cao học).

3. Loại viết: Thường được sử dụng thi, kiểm tra các môn khoa học xã hội, có những ưu điểm sau:

- Kiểm tra nhiều thí sinh một lúc.

- Thí sinh cân nhắc nhiều hơn khi trả lời.

- Đánh giá được một vài loại tư duy ở mức độ cao (như triết học chẳng hạn)

- Thi nhanh, chấm nhanh, chóng quay cốp và sự thiên vị của thầy giáo.

Trắc nghiệm viết chia thành 2 nhóm

Nhóm một: Trắc nghiệm khách quan (Thường gọi là **Trắc nghiệm**).

Nhóm hai : Trắc nghiệm tự luận (Thường gọi là **Tự luận**)

1.1 Kiểu Trắc nghiệm khách quan

Trắc nghiệm có thể có 5 loại câu hỏi khác nhau:

1.1.1. Câu ghép đôi (matching items): Cho 2 loại nhóm từ, đòi hỏi thí sinh phải ghép từng cặp nhóm từ ở hai nhóm với nhau sao cho phù hợp về nội dung.

Ví dụ:

- 1)Cơ sở hạ tầng
- 2)Tồn tại xã hội
- 3)Lực lượng sản xuất
- 4)Công cụ lao động
- 5)Đối tượng lao động
- 6)Kiến trúc thượng tầng
- 7)Phương thức sản xuất
- 8)Quan hệ sản xuất

a.Cách thức con người thực hiện trong quá trình sản xuất vật chất ở những giai đoạn lịch sử nhất định của xã hội loài người.

b.Sự biểu hiện mối quan hệ giữa con người với tự nhiên trong quá trình sản xuất.

c.Là quan hệ giữa con người với con người trong sản xuất.

d. Toàn bộ những quan hệ sản xuất hợp thành cơ cấu kinh tế của

một xã hội nhất định.

Đáp án: a-7, b-3 , c-8 , d-1.

1.1.2..Câu điền khuyết (supply items): Nêu một mệnh đề có khuyết một bộ phận, thí sinh phải nghĩ ra nội dung thích hợp để điền vào chỗ trống.

Ví dụ : Hãy điền vào chỗ thiếu định nghĩa khái niệm “Cách mạng”:

Cách mạng là sự thay đổicủa sự vật, hoặc chất của sự vật biến đổi căn bản không phụ thuộc vào hình thức biến đổi của nó.

Sự biến đổi căn bản của sự vật mang tính tiến bộ đi lên là cách mạng, còn làm cho xã hội thụ lùi là phản cách mạng.

Đáp án: về chất

1.2.3. Câu đúng sai (yes/no questions): Đưa ra một nhận định, sinh viên phải lựa chọn một trong hai phương án trả lời để khẳng định nhận định đó là “Đúng” hay “Sai” , “Có” hay “Không”

Ví dụ 1: Có một quyển sách viết: Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Người khẳng định “Dù phải đốt cháy cả dãy Trường Sơn cũng phải kiên quyết giành cho được độc lập”. Câu văn trên đây là sai hay đúng?

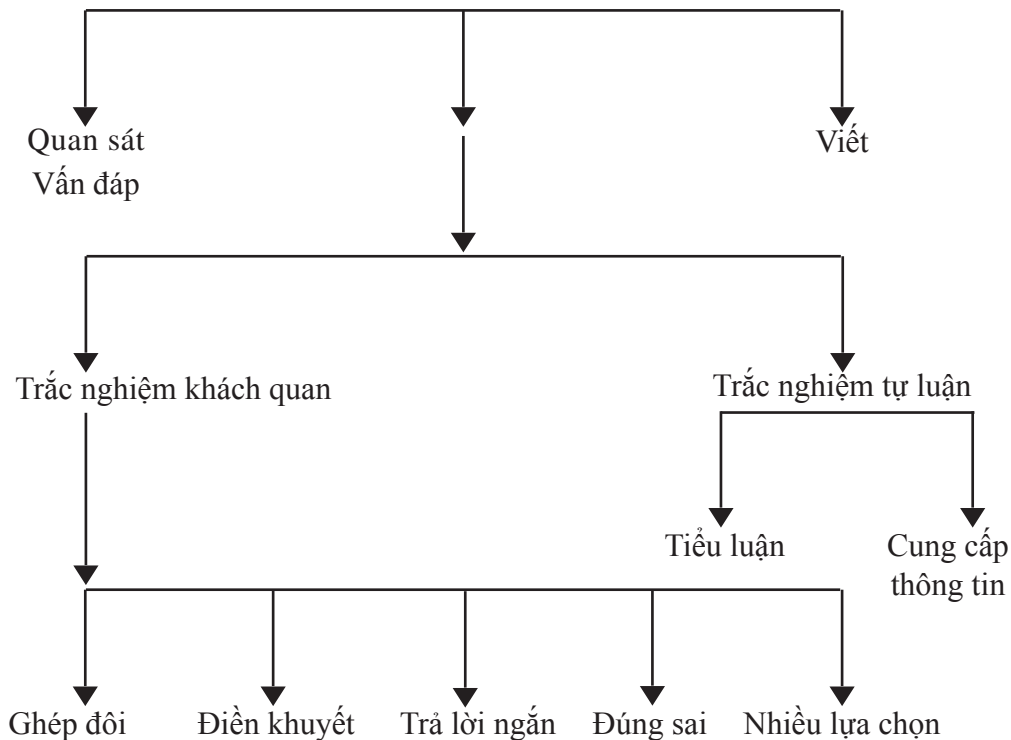
Đáp án: Sai.

Ví dụ 2: Giết chết một con gà có phải là “Phủ định biện chứng” không?

a. Có b. Không

Đáp án: Không.

CÁC PHƯƠNG PHÁP TRẮC NGHIỆM

1.1.4. Câu trả lời ngắn (short answer): Là câu trắc nghiệm trả lời bằng câu rất ngắn.

Ví dụ. Hồ Chí Minh nói “Dù có phải đốt cháy cả dãy Trường Sơn cũng phải giành cho được độc lập”.

Hồ Chí Minh nói câu này ở đâu?.....Năm nào?.....

Đáp án: Lán Nà Lừa. 1945

1.1.5. Câu nhiều lựa chọn (multiple choice questions): Đưa ra một nhận định và 4-5 phương án trả lời, SV phải chọn để đánh dấu vào một phương án đúng hoặc phương án tốt nhất.

Ví dụ. Định nghĩa đúng Triết học Mác-Lênin là gì?

- Triết học Mác-Lênin là khoa học của các khoa học.
- Triết học Mác-Lênin là một thứ tôn giáo mới.
- Triết học Mác-Lênin là môn khoa học chính trị.
- Triết học Mác-Lênin là một môn khoa học nghiên cứu những qui luật chung nhất của tự nhiên, của xã hội loài người và của tư duy.
- Triết học Mác-Lênin là khoa học làm cầu nối giữa các khoa học.

Đáp án: d

Loại câu trắc nghiệm nhiều lựa chọn chỉ để chọn một phương án đúng hoặc một phương án đúng nhất; các phương án khác được đưa vào có tác dụng gây nhiễu đối với SV. Nếu câu nhiều lựa chọn được soạn tốt thì một người không có kiến thức vững vàng về vấn đề đó không thể nhận biết được trong tất cả các phương án

để chọn đâu là phương án đúng, đâu là phương án nhiễu. Vì vậy cố gắng làm nhiều phương án nhiễu nhưng phải “có lý” và “hấp dẫn”.

1.2. Kiểu trắc nghiệm tự luận (essay)

Gồm có 2 hình thức: Tiểu luận và cung cấp thông tin.

1.2.1. Tiểu luận: SV phải tự trình bày ý kiến của mình dưới dạng “đề mở” hay “đề đóng”, giống như lâu nay chúng ta vẫn cho sinh viên làm tiểu luận hoặc thi viết. Nhưng câu hỏi cần phải có phần vận dụng.

Ví dụ. Hãy trình bày quan điểm của chủ tịch Hồ Chí Minh về đại đoàn kết dân tộc. Đảng ta đã vận dụng quan điểm của chủ tịch Hồ Chí Minh về đại đoàn kết dân tộc vào thực tiễn CMVN như thế nào?

Đáp án:

*Quan điểm của chủ tịch Hồ Chí Minh về đại đoàn kết dân tộc.

a. Đại đoàn kết dân tộc là vấn đề có ý nghĩa chiến lược quyết định thành công của cách mạng.

“Đoàn kết là sức mạnh, đoàn kết là thắng lợi”

b. Đại đoàn kết dân tộc là một mục tiêu, một nhiệm vụ hàng đầu của Cách mạng.

c. Đoàn kết dân tộc là đại đoàn kết toàn dân.

d. Tổ chức thực hiện khối đoàn kết dân tộc. Đại đoàn kết dân tộc phải trở thành chiến lược cách mạng, phải biến thành sức mạnh vật chất có tổ chức.

Tổ chức đó là : **Mặt trận dân tộc thống nhất**

e. Đảng Cộng sản và Mặt trận dân tộc thống nhất.

Đảng Cộng sản vừa là thành viên của Mặt trận dân tộc thống nhất, vừa là lực lượng lãnh đạo mặt trận, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân ngày càng vững chắc.

Đảng lãnh đạo mặt trận theo nguyên tắc của mặt trận là Hiệp thương dân chủ.

f. Đại đoàn kết dân tộc phải gắn liền với đoàn kết quốc tế. Theo HCM: *“Phải có đảng cách mệnh, trong thi vận động và tổ chức quần chúng, ngoài thì liên lạc với dân tộc bị áp bức và vô sản giai cấp mọi nơi”*.

* Vận dụng.....

1.2.2. **Cung cấp thông tin:** Hình thức này thường là những điều tra xã hội học sau đó rút ra những kết luận có giá trị về lý luận hay thực tiễn.

Trắc nghiệm trên máy vi tính:

1. Phương pháp này có ưu điểm là thi rất nhanh, công bằng, khi SV đúng lên là đã biết điểm của mình.

2. Có 5 loại câu hỏi giống như “trắc nghiệm viết” nhưng cách soạn phải tuân thủ nghiêm ngặt những qui định sao cho máy phân biệt được đúng sai một cách chính xác.

3. Phải ra rất nhiều câu hỏi, có khi hàng trăm câu, máy sẽ trộn đều các câu hỏi đó, vì vậy không SV nào có bộ đề giống SV khác.

4. Phải có sự giúp đỡ của kỹ thuật viên tin học và phải thi thử xem máy có nhầm lẫn hay không.

Ví dụ : Trắc nghiệm viết đặt câu hỏi: Hồ Chí Minh nói *“Dù có phải đốt cháy cả dãy Trường Sơn cũng phải giành cho được độc lập”*.

Hồ Chí Minh nói câu này ở đâu?... Năm nào?...

Đáp án: lán Nà Lừa. 1945

Trắc nghiệm trên máy phải là: Hồ Chí Minh nói *“Dù có phải đốt cháy cả dãy Trường Sơn cũng phải giành cho được độc lập”*.

Hồ Chí Minh nói câu này ở lán Nà Lừa, năm nào?.....

Đáp án: 1945. năm 1945. (Cả 2 đáp án đều đúng).

Theo công văn số 11381/BGDĐT, ngày 10-10-2006 thì:

“Hình thức thi có thể thi viết, tự luận, vấn đáp hoặc kết hợp thi viết với trắc nghiệm, nhưng không thực hiện duy nhất hình thức thi trên máy tính hoặc chỉ thi trắc nghiệm vì đây là môn học có tính đặc thù...”

Vì vậy chúng tôi cho rằng, với các môn Chủ nghĩa Mác- Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh nên thi viết gồm hai phần: **trắc nghiệm và tự luận**, còn nếu thi “trắc nghiệm” trên máy vi tính thì phải kết hợp với thi viết “tự luận” trên giấy. Tuy nhiên không phải trường nào cũng có một dàn máy đủ cho sinh viên thi trong một buổi.

Vận dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy đem lại nhiều lợi ích cho người học và người dạy. Bước đầu thực hiện việc vận dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy đòi hỏi

rất nhiều công sức và thời gian. tuy nhiên, nếu vượt qua, giảng viên sẽ cảm nhận được rõ rệt những lợi ích và hiệu quả đem lại cho cả hai phía: người dạy và người học.

Tài liệu tham khảo:

- 1.Ptaszynski,J.1997. "PowerPoint as a Technology Enhancement to Traditional Classroom Activities". The Technoloy Source
- 2.<http://ts.mivu.org/default.asp?show=503>.Last Updated:July 2003
- 3.<http://www.varklearn.com/english/index.asp>.
- 4.<http://diendan.edu.net.vn/forums/thread/25985.aspx>

TS. Nguyễn Đức Đạt
Chủ nhiệm bộ môn Khoa học Mác-Lênin
Ban Khoa học cơ bản

Thi trắc nghiệm các môn Khoa học Mác - Lênin trên máy tính:

Từ ngày 20/04/ đến ngày 25/04/2007, tại các phòng máy tính 2 cơ sở của trường ĐHDL Văn Lang, đã diễn ra kỳ thi Olympic các môn Khoa học Mác Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh cho sinh viên 3 khóa K10, K11, K12. Năm nay, kỳ thi đã thu hút 4.262 sinh viên tham dự.

Hình thức thi được đổi mới đã đem lại nhiều hứng thú. Sinh viên làm bài thi trắc nghiệm (30 câu) trên máy và biết kết quả ngay khi nhấn nút nộp bài. Mỗi một sinh viên được máy tính tự động chọn cho một đề, hoàn toàn ngẫu nhiên và công bằng. Ca thi cũng do sinh viên lựa chọn, miễn là phù hợp với thời gian quy định, vì thế trong một ca thi thường có sự góp mặt của sinh viên nhiều Khoa.

Đặc biệt trong kỳ thi Olympic các môn Khoa học Mác Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh năm nay, nhà trường cũng đã dành ra một số ca để chạy thử nghiệm chương trình MOODLE, song song với phần mềm CULTIVA, vốn đã quen thuộc với sinh viên. Việc thử nghiệm này nhằm mục đích tìm kiếm một chương trình thi trắc nghiệm ổn định và đáng tin cậy phục vụ cho các kỳ thi diễn ra trong trường sau này.

Trước đó, trong kỳ thi HKI, ngày 6/1/2007, môn Chủ nghĩa xã hội khoa học đã được thi bằng hình thức trắc nghiệm trên máy. Và học kỳ II, môn thứ 2 là môn Triết học tiếp tục được đưa vào thi bằng hình thức này, sau một thời gian chuẩn bị kỹ cho ngân hàng câu hỏi.